

ת"פ 38284/08 - מדינת ישראל נגד יר

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"פ 38284-08 מדינת ישראל נ' ר
תיק חיצוני:

בפני כב' סגן הנשיאה, שמעון שטיין
מאשימה מדינת ישראל
נגד יר
נאשםת

החלטה

- זוהי בקשה הנאשמת להורות על ביטול כתוב האישום ויזיהה מהعبارة שיווסה לה בכתב האישום, בשל היעדר כשרות מהותית ודינית.
- כנגד הנאשמת הוגש כתב אישום, המיחס לה עבירות של הטרדה באמצעות מתקן בזק, איוםים, הפרת צו בית משפט שנועד להגן על אדם, הפרת צו שנועד להגן על אדם, היzik לרכוש בمزיד.
- כעולה מכתב האישום, במועד הרלוונטי לכתב האישום, היה ש ר (להלן: "המתלון"), גרש מהנאשמת מזה כ - 8 שנים. לשנים שניים שתי בנות, בגלי עשרה, אשר לנו בבית הנאשمة. במועד הרלוונטי לכתב האישום, התגורר המתלון בדירה ברחוב בראשון לציון (להלן: "הדירה"), והנאשמת גרה בסמיכות למקום ברחוב בראשון לציון.
- במועד הרלוונטי לאישום 1 ו - 3, עמדה בתקופה ההוראה החוקית אשר נתנה כשרה על ידי בית המשפט, במסגרת סמכותו כדין, במסגרת ה"ט 2172-04-16 בתאריך 7.4.16, ומכוונה נاسر על הנאשمت להגיע לדירת המתלון או להתקרב למרחק 100 מטר ממש וכן עליה להטריד את המתלון בכל ובכל מקום (להלן: "ההוראה החוקית").

- כעולה מפרט האישום הראשון, ביום 31.3.16, החל מהשעה 16:47 לערך, שלחה הנאשמת הודעה SMS מהטלפון הסלולי שבראשונה, למכשיר הטלפון הסלולי של המתלון. כאשר בין יתר הדברים רשם: "אני בא להכות בעמאלך, אין לי אישור הזמן, הנה אני באה, איזה משטרת תעוצר אותו כשיש לי אמת וסיפור טוב

עמוד 1

ואני נכנסת בשערי העיר, אני באה אליכם, שיספרו דפיקות לב א וש. אני יבזבז להם אותו".

. 6. בתאריך 1.4.16, בשעה 01:56 ואילך, שלחה הנאשמת הודעות נוספות, בין היתר רשותה: "אקווט שירותי, מלחמה, תחזיקו חזק, אתה מזרע העמאלק, אני באה להכות בכם עמלקיים, בכל הכוח, אולי צבא שי יעזר לכם".

. 7. בתאריך 22.4.16, בשעה שנייה ידועה, במועד בו עמדה ההוראה החוקית בתוקפה, שלחה הנאשמת הודעה למטלון כדלקמן: "חג פסח שמח וכשר לכולם. והרי החדשות: אבא שלי התאהב בפ. שכב איתה. א גילה בלילה הכלולות. א זין את אמי שלי-חווב. אבא שלי לא אבא שלי. א אבא שלי. א אבא של ש. ש ואני התחתנו. נולדו מ וש. ש ואני התגורשנו. פ נוגע בי. ש ואני מגיבים אחד לשני אבל משהו לא טוב. רע. מסריך. לא פיצול. חחתת. פה סח שמת. אז... נתראה בערב אצל פ".

. 8. כעולה מפרט האישום השני, עובר לתאריך 2.4.16, במועדים שונים ידועים במדוייק למאשינה, ובמספר הזדמנויות, השaira הנאשמת הודעות קוליות במשיבון הטלפון הסלולי של המטלון זהו לשונן:

א. בשעה 05:15 - "טוב אמם. כן, לא אכפת לי המחיר, אם han לא איתתי... לא בלי קשר, אתה יושב בית סוהר, איתמי לא איתמי. אתה יושב בית סוהר,צדק יעשה. עד שלא תשב בית סוהר, אני לא נחה, אני אבזבז לך את הלב".

ב. בשעה 07:33 - "יום הולדת לאבא ש, זה גם מסיבה וגם מלחמה. ביחד. הנה הגענו לסוף, דברתי עם רבקה, אמרה אמה של הבנות מסכנה השתגעה (מצחיקת). אמרתי לה באמת, וואלה וגם היא עצמה במו גיוחכה ידעת מי היא אמה שלר, פנוי מלאך. אז הנה חישול חשבונות החל, כבר הייתי צריכה לעשות את זה עם שבר שנה שעברה, אבל היתי צריכה לנראה עוד סיבוב. עכשו אני באה, מוכנה יותר, חזקה יותר ומצוידת יותר ממה שצריך. יאללה ש נתראה, תזכיר את הדפיקות של הלבمامי, כל אחת חשובה... אני הולכת לבזבוז לך את הלב".

ג. בשעה 10:52 - "از הנה המשמש תיקף תעללה, והיא חושפת סודות ובמקרה זה יצא ב 1 באפריל. למה כבר יומ השקר לא רוצה את אבא שלך קשור אליו. אבא שלך מבזה את יומ השקר. אתה יודע? הוא מעלייב את יומ השקר שהוא חי ביום זהה וחוגג. יאללה שיבזבז את הלב ויספור את הדופק. גם אתה אחרים. אחד יהיה בכלא, אחד חולה, אחד נפל, אחד ברחוב, אחד יתאבז".

ד. בשעה 13:35 - "אם הגברים במשפחה שלך לא יקחו אותך ליער ויפוצצו אותך במכות. אני דואגת לעתיד שלהם שיהיה כמו שלך. אתה צריך לקבל מכות על זה שאתה מניאק בצורה, אתה לא גבר אתה לא סמרטוט אתה לא כלום. ואם הם לא נותנים לך מכות המשפחה שלך, משמעם הם מקבלים אותה, אני באה להכות בעמלקיים. ש הבן ש הסבא, ש הננד, ש הדוד, ש הכל ש, אני באה".

ה. בשעה 14:18 - " עבר הזמן ש, מלחמה. אני מכירזה בזאת על מלחמה".

1. בשעה 14:35 - "לא רק שלא אכפת לי שאתה מקליט אותי, אני גם מקיליטה אותך בקול ברור ורהור. ש אם עד 12 בלילה אין אישור הזמנה של הוט או יס. מחר אתם קמים למציאות אחרת משפטת ר הרבתית. הגיע הזמן שלך, זהו. היום שים לב איפה שתזורך ابن תמצא מרמה ושחיתות ורוע. אופס נזרקה ابن לכיוון שלכם. הקול זעקה שאני אקים על כל בית ישראל ישמע. נראה מי יקבע שאני לא שפוייה ועד איזה משטרת תעצרו אותנו מטומטם? יש לי אמת, יש לי צדק".

2. בשעה 16:19 - "כנראה לא סתם אתה מתמלא אגו ומטעוור, כדי להגיע למחר. ומחר ש ר אתם תהיו סלב כל משפטת ר. כל סיפור חי ישמע בכל בית ישראל. הזעקה שאני אזעק תחיל את מלחתת העולם. אתה מכתיב מציאות. תמיד הכתבת, תמיד נתתי לך את האפשרות לבחור ואתהשוב בוחר אחרת. אם אין לי אישור הזמנה עד 12 בלילה או מהות או מיס, מחר... איזה כיף כמה חיכיתי לרגע הזה. איזה משטרת תעוצר אותנו? אתה נורמלי? אני יש לי צדק, אני יש לי אמת".

3. בשעה 17:52 - "אני באה לצוד אותך, אתה לא יודע איך. אותך ואת אמא שלך ואבא שלך ואחותך וכל מה שקשרו אליך. يا עניים (לא ברור) בנות עניות, הבאתם אותן לגור במקום יוקרטיה בעוני? בוא אני אראה לך מה זה עוני. אני אמן לך לחרבן דם אני אתן לך. רגע. תחיל לספר את הדופק, גם ככה הוא סיפור ומדוד, אני אבזבז לך את הלב. אתה יכול לעזור את הטיל הזה אם היوم אתה תdag להן לחיים, רק ככה אפשר לעזור את הטיל. אני באה אליך ש".

4. כעולה מפרט האישום השלישי, ביום 12.4.16, בשעה שאינה יודעה למסימה במדוק, הגיעה הנואשת לדירת המתלוּן ודפקה על דלת הדירה.

5. בהמשך לאמר לעיל, פתח המתלוּן את הדלת על מנת לבדוק מי זה והנאשת דחפה את הדלת ונכנסה פנימה לדירה, געלה את הדלת וסירבה לבקש את המתלוּן לצאת. בהמשך, הודיעה הנואשת למתלוּן כי היא רוצה להعبر אליו את כל הרהיטים שיש לה בבית ומשシリב אמרה כי תזורך אותם מחוץ לדלת ביתו.

6. כעולה מפרט האישום הרביעי, בתאריך 9.5.16, בשעה 09:30 לערך, הגיעה הנואשת לדירת המתלוּן וזהפגש בה עת יצא מדירתו. בנסיבות המתוֹרות, ביקשה הנואשת מן המתלוּן להיכנס לדירה, תחילת המתלוּן סירב ולבסוף התרצה ואפשר לה ללקחת שמלה ולשתחות תה.

7. לאחר מכן ממנה המתלוּן יצא ממדירה וזעבה את המקום.

8. ביום המחרת, 10.5.16, בשעה 08:45, הגיעה הנואשת שוב לדירת המתלוּן וצלצלה בפעמון, אולם המתלוּן לא פתח את הדלת.

9. בסמוך לכך, נגשה הנואשת למכווןו של המתלוּן וגרמה לנזק למוגבים המצויים בשטחה הקדמית של המכוון בכך שעיקמה אותם.

טענות המאשימה:

15. הפסיכיאטר קובע כי הנואמת הייתה כירה מהותית לביצוע העבירה, הוא מציין בחوات דעתו כי הנואמת לא סובלת ממחלה נפש, אלא ששל העובדה כי הנואמת משתמשת בסמים, הוא אינו יכול לקבוע האם העבירה בוצעה עקב מחלה נפש או צריכת סמים ואלכוהול.

16. לטענת המאשימה, הנואמת הייתה במקבב בחלוקת בריאות הנפש, מעקב שככל שהוא בלבד שליחות בלבד ולא טיפול רפואי, וכך שהנאemptה עותרת לקבוע כי לא הייתה כירה מהותית, עליו להגיש חוות דעת נגדית.

17. כעולה מחוות הדעת הפסיכיאטרית בעניינה של הנואמת, הפסיכיאטר ממליץ על טיפול בגין השימוש בסמים, הנואמת הייתה מודעת לכך שהיא מפירה צו, אף בחקירהה היא טוענת כי מבינה את החשדות והמייחס לה ואף בסיכון האשפוז, הנואמת מצינית כי מבינה שה坦נהגה בחוסר שיפוט, בעיקר בגלל הסמים שלקחה וטוענת כי רצתה לראות את בנותיה.

18. לטענת המאשימה, שימוש בסמים אינו חוסה תחת ההגנה לצורך מחלת נפש, מכוח סעיף 34 לחוק העונשין, יש קשר ישיר בין השימוש בסמים לבין מצבה הנפשי של הנואמת. מסקנות חוות הדעת הן כי הנואמת אחראית למעשהיה והפגיעה לא נבעה ממחלה נפש, לפיכך היא כירה לעמוד דין.

טענות הנואמת:

19. על חוות הדעת הפסיכיאטרית לשטוח בפני בית המשפט מסקנה חד משמעית בדבר חשיבות מהותית ודינית. חוות הדעת מצינית כי לא ניתן לקבוע באופן חד משמעי כי הנואמת הייתה אחראית למעשהיה. די בכך כדי לעורר את הסקוק הסביר כדי לקבוע כי הנואמת לא הייתה אחראית למעשהיה.

20. מסקנות חוות הדעת וגוף חוות הדעת, מעוררות ספק סביר.

21. לעניין מחלת הנפש, הפסיכיאטר מציין כי אינו ידוע אם הפגיעה היא כתוצאה ממחלה נפש או כתוצאה שימוש בסמים.

חוות הדעת הפסיכיאטרית:

22. כעולה מחוות הדעת הפסיכיאטרית, הנואמת, בת 37, גרושה ואם לשתי בנות, אינה עובדת ומתקבלת קצבת נכות מהביטוח הלאומי על רקע נפשי. סיימה 12 שנות לימוד עם בגרות מלאה, לאחר השלמת שנת שירות לאומי, סיימה תואר ראשון בחינוך. עבדה כגננת וכן במסגרת עסק משפחתי.

23. לאחר גירושה, החלה לסבול ממצב נפשי ירוד ורמת תפוקוד נמוכה.

24. חוות הדעת הפסיכיאטרית מתארת את מערכת היחסים המשפחתית המורכבת של הנאשמת, הן ביחסיה עם הוריה והן בהמשך. עוד עולה, כי עם גירושה, פנתה הנאשפת לטיפול פסיכיאטרי באופן פרטני, טיפול אשר כלל שיחות בלבד, ללא טיפול רפואי נלווה. לאחר מספר פגישות, בחרה הנאשפת להפסיק את הטיפול והחלה לצורך אלכוהול וסמים (ニיס גאי וחשייש), במקביל, החלה גם ירידת מבחינה תפקודית, הנאשפת הפסיקה את עבודתה ובשלב מסוים אף הימנה מחוסרת דיוור. לנאשפת אין כל תמייה משפחתית.

25. הנאשפת דיווחה לפסיכיאטר על תחלואה نفسית בקרבו משפחה, שאינם מדרגה ראשונה ושוללת שימוש באלכוהול וסמים כיום.

26. ביום, מקבלת הנאשפת קצבת נכות מטעם הביטוח הלאומי, על רקע נפשי.

27. חוות הדעת הפסיכיאטרית, מפרטת בהרבה את הרקע המשפחתית, כמו גם יחסה של הנאשפת עם משפחתה ובוקר מול אביה, מטעמים הקשורים בנסיבות הפרט, לא מצאת להתייחס לאמרם בהרבה במסגרת החלטה זו, ואולם אלה יבואו לידי ביטוי במסגרת קביעות הסופית, ככל שادرש אליהן.

28. בשלב מסוים, אובחנה הנאשפת כדי שסובלת מביעות הקשורות לאיורים שליליים בילדותה.

29. כעולה מ חוות הדעת הפסיכיאטרית, בין החודשים נובמבר 2014 לפברואר 2015, הייתה הנאשפת במעקב במסגרת המרפאה לביריאות הנפש בבית החולים באברבנאל, ככל הנראה הטיפול היה טיפול באמצעות שיחה בלבד, ללא התערבות רפואית. לאחר חודש פברואר 2015 ועד לאיורים נשוא כתוב האישום, לא טופלה הנאשפת במסגרת פסיכיאטרית ולפיכך אין תיעוד של מצבנה הנפשית, בסימון לביצוע פרטי האישום 3-1, כמתואר בכתב האישום.

30. ביום 4.4.16, מסרה הנאשפת הודעה במשטרת, ביחס לפרטי אישום 2-1. הפסיכיאטר המחויז מעיריך כי נראה כי הנאשפת הבינה את החשדות נגדה ואיירה חלק מהמיוחס לה, הנאשפת שללה שימוש בסמים, למרות שבני משפחתה דיווחו כי משתמשת.

31. ביום 18.4.16, מסרה הנאשפת הודעה במשטרת, ביחס לפרט אישום 3, אישרה כי הייתה בביתו של הגירוש שלה ומסרה שנוכחותה בדירה הייתה בהסכמה.

32. בהמשך וביום 28.4.16, הגיעו הנאשפת לחדר המיון בבית החולים בארכ' יעקב, אך עזבה את המיון לפני נבדקה. בדיווח על האירוע, על ידי ד"ר תמר אפרים, ציון, כי לפני עזבה הנאשפת את המיון, דיווחה הנאשפת, לאח התווך

במionario כי היא צורכת סם מסווג "ניש גאי" על בסיס יומיומי מזה מס' שנים. בעניין זה יצוין, כי הנאשמה פנתה למionario אביה, בשל תלונות גופניות, בעיקר הקאות וכאבי בטן, תוך שהביעה חשד כי היא בהריון. במסגרת הדיווח צוין עוד כי: **"על פי האב, התנהגות בולטת של מכורה, מוכרת מDIRECTA חפצים שונים על מנת לרכוש את הסמים... בעבר לא אשפוזים אך טופלה בשיחות..."**.

33. ביום 9.5.16, הגיעו הנאשמה למionario בבית החולים אברבנאל בלינוי אביה ודודה, אך ברחה מהבדיקה בטרם הושלמה, בתוך כר דזוז על מסוכנות מצד הנאשמה לسببתה, בשל חשד למצב פסיכוטי, شاملו במסוכנות, הוצאה הוראת בדיקה. למחירת היום, ביום 10.5.16, הובאה הנאשמה לבדיקה. בבדיקה עלה הרושם כי הנאשמה לוקה במחשבות שווא וכי קיימת פגעה בבחן המציאות והשיפוט, לא נצפתה הפרעה בתפיסה (חיזיות). אביה של הנאשמה דיווח על ירידת הדרגתית במצבה הנפשית מאז גירושה והחמרה בתקופה שקדמה לאשפוז.

34. כעולה מדו"ח סיכום האשפוז, הנאשמת סבלה מחשבות שווא והתנהגה בחוסר שיפוט, טופלה הן בטיפול רפואי והן באמצעות שיחות. כאשר הנאשמת אובחנה כ" הפרעה פסיכוטית אקוטית וחולפת", מטופלת רפואי, מתגוררת בשכירות ונתמכת חיליקת מבחינה כלכלית על ידי אביה.

35. הנאשמת שוחררה ביום 21.6.16 להמשך מעקב במסגרת אמבולטורית בית החולים אברבנאל.

36. ביום 22.5.16, מסרה הנאשמת הודעה במשטרת, בכל הנוגע לפרט האישום הרביעני, הנאשמת הצהירה בחקירה כי היא מבינה את החשדות כנגדה והסבירה כי הגעה לבתו של המתלוון, משומם שביקשה לראות את בנותיה ולהיפרד ממנה. הנאשמת שללה כי גרמה לנזק ברכבו של המתלוון.

37. לטענת הנאשמת, התנהgotaה כלפי המתלוון נבעה מכעס על כר של תחששה מנע ממנה לראות את בנותיה. לצד זאת, באותה תקופה, נעה להשתמש באופן אינטנסיבי ביום יומי בסמים. לגרסתה, התנהgotaה הייתה קשורה בהשפעות הסם ואלמלא השימוש בסמים לא הייתה פועלת כפי שפעלה. הנאשמת הביעה צער וחרטה על התנהgotaה. היא מבינה את המתלוון ומצדדת בהחלטתו למנוע ממנה לראות את בנותיה בשל מצב הנפשי.

38. כעולה מחוות הדעת הפסיכיאטרית, כו�ם הנאשמת מודעת למצבה, ללא הפרעות במהלך החשיבה, שוללת מחשבות לפגוע עצמה או אחרים, שוללת קיום של תסמייני אפקטיבים מגאיורים, שוללת ולא עדות להפרעות בתפיסה בעת הבדיקה או בעבר, בבחן המציאות, שיפוט חברתי ותובנה למצבה תקינים, מבינה את האישומים כנגדה, תפקידה בבית המשפט, ההליכים המשפטיים והשלכות פסק הדין.

39. בסיכוןה של חוות הדעת, מצא הפסיכיאטראט המחויז כי לא ניתן למצוא קשר ישיר בין התסמינים הפסיכוטיים המפורטים בבדיקות, ובין התנהgotaה המתוארת בכתב האישום. בנוסף, קיימת אינדיקציה לכך שהשינוי לרעה במצבה הנפשי, לרבות התנהgotaה המתוארת בכתב האישום, היו תוצאה של שימוש אינטנסיבי בסמים. מאידך, לא נמצא עדות ברורה כי הנאשמת סובלת ממחלה נפש, במובן המשפטי.

40. לפיכך, למורת שבעת האירועים נשוא כתוב האישום, וביחוד פרט האישום הרביעי, סבלה הנאשמת מתסמים נפשיים שבעיטים נפוגעה יכולתה להבין את הפסול שבממשה ולהימנע מעשיית המתוירים בכתב האישום, הרי שפגיעה זו נבעה ככל הנראה משימוש בסמים ולא מקומה של מחלת נפש. **עוד הוסיף הפסיכיאטר המחויזי כי אין לשלול לחוטין את האפשרות שלצד השימוש בסמים קיים גם מרכיב של מחלת נפש במובנה המשפטי.**

41. הפסיכיאטר המחויזי הוסיף כי הוא מודיע בכך כי קביעותו אין חד משמעות בנוגע לקיומה של אחריות פלילית, אלא רק בוגדר סבירות מתקבלת על הדעת, אולם לאור המהלך הקליני והיעדר תיעוד מפורט של מצבה הנפשי של הנאשמת, בסמוך לאירועים נשואים פרטי האישום 3-1, אין בידיו יכולת לקבוע מסקנות חד משמעותות בណדזון.

42. עוד עולה כי התנהגותה של הנאשמת הייתה קשורה למצב הדחק הפסיכוסוציאלי שהייתה נתונה בו, שהשפיע לרעה על מצבה הנפשי וכנראה הוביל לצורך להשתמש באופן אינטנסיבי בסמים.

43. לטענת הפסיכיאטר הנאשמת כשרה לעמוד לדין ובעת ביצוע העבירות המיוחסות לה **"ככל הנראה הייתה אחראית למעשה".**

דין והכרעה:

44. בעניינו יצון כי אין מחלוקת בין הצדדים כי הנאשمت כיהם כשרה לעמוד לדין.

45. המחלוקת בין הצדדים נוגעת לעניין אחריות הנאשמת להבדיל בין טוב לרע בעת המיחס לה בכתב האישום - דהיינו, בהתאם לסעיף 34 לחוק העונשין, התשל"ז 1977 ביחס עם סעיף 15 (ב) לחוק לטיפול בחולי הנפש.

46. החוקן קבע שני מסלולים עיקריים שבכוומם להביא לסיום המשפט על סמן מחלת נפש של נאשם:

סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב 1982 (להלן: "החסד" פ"), מורה כהאי לישנא:

170. (א) קבע בית המשפט, לפי סעיף 6(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, תשט"ו-1955, או לפי סעיף 19ב(1) לחוק הסעד (טיפול במפגרים), תשכ"ט-1969, שנאשם אינו מסוגל לעמוד בדיון, יפסיק את ההליכים נגדו; אולם אם בקשר הסניגור לברר את אשמו של הנאשם, יברר בית המשפט את האשמה, ורשי הוא לעשות כן אף מיזמתו מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) מצא בית המשפט בתום בירור האשמה, כי לא הוכח שהנאשם ביצע את העבירה, או מצא שהנאשם אינו אשם - שלא מחייבתו חולה נפש לאו-בר-עונשין - זוכה את הנאשם; לא מצא בית המשפט לזכות את הנאשם, יפסיק את ההליכים נגדו, ורשי הוא להפסיק גם לפני תום

(ג) ...

בהערת אגב מצאתי להציג כי סעיף 6 (א) לחוק לטיפול בחולי הנפש אליו מפנה סעיף 170 לחס"פ, מופיע כוון חוק הטיפול בחולי נפש, התשנ"א 1991 (להלן: "**חוק הטיפול בחולי נפש**"), בסעיף 15 (א) (ה.ש - ש.ש).

סעיף 34 ח' לחוק העונשין, התשל"ז 1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), מורה לכך ליישנא:

"לא ישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלת שפוגעה ברוחו או בשל ליקוי בכורשו השכלי, היה חסר יכולת של ממש -

(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או

(2) להימנע מעשיית המעשה".

47. סעיף 170 לחס"פ, קובע **חוסר כשרות דינית**, דהיינו האם הנאשם מסוגל לתקף כדי להתגונן נגד האשמה ולקחת חלק פעיל בהליך המשפטי - אם רצונו בכך, עניין המחייב הבנה של פשרם של ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו.

בעוד סעיף 34 ח' קובע **חוסר כשרות מהותית**, דהיינו, בשל מצבו הנפשי של הנאשם - חוסר יכולתו להבין את מעשיו או הפסול שבהם או חוסר יכולת של ממש לשלוט במעשיו, בעת ביצוע העבירה, לא ניתן לדרוש ממנו לשאת באחריות הפלילית.

48. אי שפויות מהוות סיג מהותי לאחריות פלילית בעת ביצוע העבירה. בעוד שאי כשרות לעמוד לדין, עניינה בכשרותו הדינית של הנאשם, בעת העמדתו לדין. מדובר כאמור, בשתי הוראות חוק שכלי אחת מהן נמצאת בנקודת שונה של ציר הזמן, כאשר הראשונה, בעת ביצוע המעשה הפלילי והשנייה בעת ניהול ההליך המשפטי.

49. יכול להיות מצב בו הנאשם היה חולה בשעת מעשה, אך היה מסוגל לעמוד לדין ובעת מתן פסק הדין כבר "איןנו חולה" יכול להיות מצב בו הנאשם ימצא אחראי בפליליים, אך לא יהיה מסוגל לעמוד לדין. עוד יכול להיות מצב בו הנאשם נמצא בלתי כשיר בעת ביצוע המעשה ובלתי כשיר לעמוד לדין לאחר מכן.

50. עניינו כאמור, נבחנת שאלת כשרותה המהותית של הנאשםת והדין בעניינה מתמקד בשלב ביצוע העבירה, שכן הנאשםת נמצאה כשרה דיןונית.

51. סעיפים רלוונטיים נוספים בעניינו הינם סעיף 34 ה' שכותרתו: "נטל הוכחה" וכן סעיף 34 כב' שכותרתו: "נפקות של ספק".

סעיף 34 ה' קובע מהו לישנה:

"מלבד אם נאמר בחיקוק אחרת, חזקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סיג לאחריות פלילתית".

סעיף 34 כב' קובע מהו לישנה:

"(א) לא ישא אדם באחריות פלילתית לעבירה אלא אם כן היא הוכחה מעבר לספק סביר.

(ב) התעוורר ספק סביר שמא קיים סיג לאחריות פלילתית, והספק לא הוסר, יחול הסיג".

52. עיון בסעיפים מלמד כי המחוקק קבע חזקה של שפויות, קרי, כי המעשה נעשה במצב בו אין סיג לאחריות פלילתית, ואולם, חזקה זו ניתנת לסתירה. דהיינו - על הנאשם לסתור את החזקה (ע"פ 2788/96 **בוריס אבלימן נ' מדינת ישראל**, פ"ד נב (3), 183 (1998)).

53. די לנאים כי יעורר את ספק סביר לקיומה של החזקה וככל שינוי הנאשם, תשתיית ראייתית, המעוררת ספק סביר בדבר תחולת סיג אי שפויות הדעת, עבר הנטול, להסיר את הספק אל המאשימה.

בעניין זה יפים הדברים שנקבעו בע"פ 3617/13 **טייטל נ' מדינת ישראל** [פורסמו בנבז] ניתן ביום 28.6.16 (להלן: "פרשת טייטל"):

"[...] לעניין הנטל להוכיח את תנאי סיג אי השפויות, יש להפנות לסעיף 34 כב(ב) הקובע, כי התעוורר ספק סביר שמא קיים סיג לאחריות פלילתית, והספק לא הוסר, יחול הסיג" ולסעיף 34 ה', לפיו "מלבד אם נאמר בחיקוק אחרת, חזקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סיג לאחריות פלילתית". צירוף שני הטעיפים מעיד, כי על הנאשם להניח תשתיית ראייתית מספקת ברמה שמותירה ספק סביר, לפחות, בדבר התקיימות תנאי של הסיג, ואילו המשיבה היא שנושאת בנטול השכנוע, להסיר את קיומו של הספק, ככל שהוא מתעוורר (עניין הרוש; עניין חגב'; ע"פ 4675/97 רוזוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נג (4) 337 (1999) (להלן: עניין רוזוב); ר宾 וואקי, בעמ' 998-999)".

54. לטענת המאשימה, עיון בחווות הדעת הפסיכיאטרית, מלמד כי הפסיכיאטר קבע כי הנאשם הייתה כשרה מהותית והיא לא סובל ממחלה نفس, אלא שמצבאה הנפשי נגרם עקב שימוש בסמים. תוך שהפסיכיאטר מדגש כי אינו יכול לקבוע אם זה עקב מחלת نفس או צריכת סמים ואלכוהול. בחקירהה במשטרת ציינה הנאשם כי היא מבינה את

החשדות כנגדה וטענה בפניהם כי פעולה כפי שפעלה, מכיוון שביקשה לראות את בנותיה.

המאמינה הוסיפה והדגישה כי לפי סעיף 34 לחוק העונשין, שימוש בסמים אינו מהווה הגנה לצורך קיומה של מחלת נפש. יש קשר בין השימוש בסמים לבין המצבה הנפשית.

בנסיבות העניין סבורה המאמינה כי יש לראות את הנאשמת כמי שהיתה אחראית מהותית למעשה בעת ביצוע העבירה וכי הפגיעה בה לא נבעה ממחלה נפש ולפיכך כשרה לעמוד לדין.

55. מנגד, טוען ב"כ הנאשمت, כי עיון בחווות הדעת מלמד כי מסקנתו של הפסיכיאטר, בדבר כשירותה ואחריותה של הנאשמת לעמוד לדין ובקשר לכשירות המהותית אינה חד משמעית. עיון בחווות הדעת מעלה את הספק הסביר הנדרש, ואף מעבר לכך, כדי לקבוע כי הנאשمت לא אחראית למעשה.

בחווות דעתו, מציג הפסיכיאטר המחויז כי אין אפשרות לקבוע האם פגיעת הנאשמת היא כתוצאה ממחלה נפש או כתוצאה משימוש בסמים. די בכך, לטענת ב"כ הנאשם, כדי להורות על זכויותו של הנאשם.

56. בעניין זה, דעתו היא כדעת ההגנה, במסקנות חווות הדעת מצין הפסיכיאטר המחויז את הדברים הבאים:

"[...] גב' ר' בכל הנראה הייתה אחראית למעשה בעת האירועים נשוא כתוב האישום (הינו הפגיעה במצבה הנפשי לא נבעה ממחלה נפש)". (הדגשה שלי - ש.ש.).

57. די בשימוש בצד המילים "כל הנראה" בחווות הדעת, חרף המסקנה בהמשך, כדי ליזור את הספק הסביר הנדרש בסעיף 34 כב', שהובא לעיל, לפיו לא ישא אדם באחריות פלילתית לעבירה, אלא אם כן היא הוכחה מעבר לספק סביר. נכון אמן כי אף חווות הדעת מפנה להודעות הנאשמת בחקירה, לפיהן היא מבינה את החשודות כנגדה ואף אני מצאתי לעין בתיק החקירה (למרות שאינו אמרו להידרש לכך בשלב זה של הדיון) כדי לקבוע שיכולה השנאשמת אכן הבינה את החשודות כנגדה ולפחות חלק מהודעותיה במשפטה השיבה לגוף של שאלות. ואולם, לא יכולתי להתעלם מהחשש המכרסם כי הנאשמת לא הבינה את הפסול במעשה, עניין זה מצא את ביתו אף בתחום מהמדוברים ואף בהודעת אביו של המתלוון.

חשוב לציין, כי ביום 9.5.16, יום תחילת האירוע נשוא פרט האישום הריבועי, הגיעו הנאשמת לחדר המיון בבית החולים אברבנאל בלויו של אביה ודודה, אך ברוחה מהמקום. בית החולים דיווח על מסוכנות מצדיה לסייעתה בשל חсад למצב פסיכוטי. ביום המחרת, 10.5.16, הובאה הנאשמת לבדיקה, בסיכון נקבע כי: "[...] היה רושם למחשבות שווא הפגיעה בבודח הממציאות והשיפוט... בתחילת אשפוזה שבלה מחשבות שווא והתנהגה בחוסר שיפוט. טופלה באמצעות שיחות ותרופות אנטי-פסיכוטיות". כאשר האבחנה במכות סיכון האשפוז היה: "הפרעה פסיכוטית אקוטית וחולפת".

58. בנסיבות אלה, הרוי שהנאשמה הקימה את הספק להראות כי חוסר היכולת הרכזונית או חוסר היכולת הקוגניטיבית שלה, מוקדם במהלך המבחן או בליקוי שפגע בתפקודה. איןני מוציא מכלל אפשרות כי מצבה הנפשי נגרם כתוצאה משימוש בסמים, כפי שסביר הפסיכיאטר המחויז, ודעתו בעניין זה כדעת המאשינה במובן זה שימוש בשם אינו מהווה הגנה לצורך קיומה של מחלת נפש. ואולם, אין מדובר בקביעה חד משמעות ודוי כאמור, בספק שמתעורר, שמא התנהגותה אינה תוצר של השימוש בשם לענייננו.

59. עד ההלכה שנקבעה בرع"פ 13/2675 **מדינת ישראל נ' רפאל וחנן** [פורסם ב公报] (ניתן ביום 3.2.15) (להלן: "הלכת וחנן"), נאשם שנמצא כבלתי שפוי בעת ביצוע העבירה, היה מוכרז כמו שאינו בר עונשין (ע"פ 2947/00 מאיר נ' מדינת ישראל, פ"ד נו (4) 636. הלכת וחנן שינתה את ההלכה שהיתה קיימת וקבעה כי בנסיבות אלו יש להורות על זיכוי הנאשם, כפי כל סיג אחר לאחריות הפלילית.

60. בית המשפט העליון, מפי כב' השופט הנדל, נימק החלטתו זו, בשלושה נימוקים:

האחד - משפטו: כב' השופט הנדל הפנה לחלק בחוק העונשין, שעניינו "סיגים לאחריות פלילתית" והדגיש, כי בשל העובדה כי סיגים שונים כגון קטניות, היעדר שליטה, שכנות, הגנה עצמית וכי"ב פותחים באותה לשון: "לא יש לאדם באחריות פלילתית" ותוצאתם המשפטית הינה זיכוי, אין כל סיבה כי סיג "אי שפויות הדעת" יהא שונה מדינם של יתר הסיגים.

השני - מוסרי: כב' השופט הנדל, הדגיש כי הרשעה בפלילים מכתימה את המורשע. האחריות הפלילית מהויה צידוק להטלת עונש על מבצע העבירה. העבירה הפלילית כוללת בתוכה הן את המעשה הפלילי והן את המחשבה הפלילית. בעוד שאדם הולקה באי שפויות הדעת, איןנו בר יכולת לגבות את המחשבה הפלילית ובהעדר מחשבה פלילתית - לא מתבצעת עבירה. בנסיבות אלה, קבע כב' השופט הנדל, כי אין זה ראוי /או מוסרי להכתים את הולקה בنفسו על ידי הרשותו.

השלישי - מעשי: הסיגוג "לאו בר עונשין" יוצר קושי בסיגוג סופי של הנאשם בסיום ההליך הפלילי, שכן הוא לא נמצא אשם ואף לא נמצא זכאי - דהיינו, אנו מצאים במצב של "עמידות משפטית".

61. הלכת וחנן קבעה כי מבחינה משפטית, מוסרית ומעשית, מי שלא יכול לגבות יסוד נפשי בשל מצב נפשי לקוי, יהיה דין זהה למי שעומד לזכותו סיג אחר לאחריות הפלילית - דהיינו "זכוי".

62. ראוי להדגש כי בנסיבות המקירה אשר בא לפני בית המשפט העליון בהלכת וחנן, היה מקירה כבעניינו, בו נדונה שאלת או כשירות מהותית בעניינו של הנאשם, לא נתבררה שאלת כשרות הדיוונית של הנאשם. דהיינו, נקבע כי מקום בו מצא בית המשפט כי הנאשם אינו כשיר מהותית - התוצאה היא זיכוי.

63. ככל שהשאלת העומדת לדין עניינה בכשרות מהותית ודינית גם יחד, ההלכה הרלוונטית נקבעה בשלב מאוחר יותר במסגרת רע"פ 8601/15 **אהאב אשקר נ' מדינת ישראל** [פורסם ב公报] (ניתן ביום 15.5.17).

64. בשלב זה של הדיון, טרם ביקשו הצדדים לקבוע ממצאים באשר לשאלת האם ביצעה הנואשת את מעשה העבירה ואף לא נתקקש צו אשפוז או צו לטיפול רפואי כפי לפי סעיף 15 (ב) לחוק טיפול בחולי נפש.

65. ומשכך, ונוכח קביעתי לעניין קיום הסיג שבסעיף 34 כב. לחוק העונשין, יקבע התיק לדין לבירור האמור בסעיף 64 לעיל.

66. אשר על כן, יקבע התיק לדין ליום 6.3.18 בשעה 08:30.

67. המזכירות תשלוח החלטה זו לצדים.

ניתנה היום, כ"ג שבט תשע"ח, 08 פברואר 2018, בהעדך
הצדדים.